

Borut Batagelj

OLIMPIZEM V ZAČETKU LETA 1980

Od iger z bojkoti k direktnemu spopadu med supersilama

"Igre" v športnem svetu

Vojna v olimpijski vasi, bodoči jetnišnici,¹ se je povsem razplamtela. Vroče so bile bitke z brzo-strelkami, nevronskimi in atomskimi bombami, z raketami zemlja-zrak, s torpedi, z izstrelki, ki so kos najdebelejšemu tankovskemu oklepu. Rušili so hiše, sestreljevali letala.

Ta enolična zgodba je v živo potekala vsak dan do 22^h v olimpijskem rekreacijskem centru. Vrste do nenavadne olimpijske katarze so se vile v dolgi kači. Trije ducati igralnih avtomatov v dvorani centra so namreč brneli brez prestanka.²

Kakor je vodil športnik svojo virtualno igro povsem zavedno, tako je on bil spet močic v neki večji igri, igri, ki jo je vodil Olimpijski komite z njim. "Olimpijski meceni" športnika amaterja na nivoju države je bil v začetku leta 1980 Olimpijski komite. Nacionalni olimpijski komite je olimpijca nadzoroval, dajal možnost nastopa, ki si jo je z garanjem športnik pridobil, a mu jo je brez oklevanja kdaj, v imenu "višje koristi", lahko tudi odvzel. Olimpijski komite je bil namreč spet samo močic v še eni igrici. Za avtomatom je stala zdaj še večja institucija, z višjimi interesi – država.

Če je tista prva igrica bila povsem jasna, druga malo manj, je bila tretja že bolj skrivnostna. Vendar nam je skrivnostna zgodba najjasneje naplavila utopljenca. To je bila usoda zadnjega bivajočega v igrici, male ribice, ki jo je pojedla večja. Takšna je bila usoda športnika hladne vojne, ki so se mu vsled interesa "višje bivajočega" podrli že žrtvovani življenjski cilji. Zadnji, žrtveno jagnje na oltarju politike, je tako za trenutek utopil svojo žalost skozi režo igralnega avtomata v olimpijski vasi v Lake Placidu.

"Boycot Moscow Olympics"

Na stebri javne razsvetljave je bila prilepljena nalepka. In ni bila edina v olimpijskem mestu. Nihče najbrž ni videl, kdo jo je tja pritisnil in bržkone ga niti niso iskali. Na pravokotni, 10 cm visoki in 15 cm široki nalepki, pa je bilo vtisnjeno zelo jasno sporočilo: "Boycot Moscow Olympics".³

Sovjetski tanki so konec leta 1979 zaorali v Afganistan. Pred gverilskimi islamskimi mudžahidi z ameriškim orožjem je Sovjetska zveza z intervencijo podprla vladne sile v Kabulu. Združene države niso ostale križem rok. Po ostrih protestih v Varnostnem svetu in grožnjah so se zaostrovanja prenesla tudi v svet športa.

¹ *Eugen Bergant, Branko Tomić: Olimpijske steze: enciklopedija zimskih olimpijskih iger, Delo – Ljubljana/ Oslobođenje – Sarajevo, 1983, (dalje Olimpijske steze).*

² *Delo, 18. 2. 1980, str. 10. Za Delo sta iz Lake Placida poročala Eugen Bergant in Jože Dekleva.*

³ *Delo, 15. 2. 1980, str. 10.*

Ameriški predsednik Carter je januarja pozval k bojkotu poletnih olimpijskih iger v Moskvi.⁴ Olimpijski komite ZDA se o bojkotu zatem še ni odločil, popolnoma pa je podprl Carterjev predlog, da naj bi igre iz Moskve preselili ali pa odpovedali. Člani Olimpijskega komiteja ZDA so tudi podprli zahtevo o umiku sovjetskih čet iz Afganistana do 20. februarja 1980.⁵

Pravica ni bila le ena, vsaj dve sta bili v tem času. Kakor so v ZDA ostajali trdni pri svoji, tako se je sovjetska stran še trdneje zasidrala pri svoji razlagi. Zakaj pa ne? Sovjetski dnevniki so komentirali zadevo, trdno stoječ na svojem stališču: mi smo edini branilci čiste olimpijske ideje, enotnega gibanja. V filozofiji olimpijskega gibanja so se oprijeli za bilko, ki je kazala ameriško destruktivnost. Ping pong z očitki torej.

Objavili so, kako je menda prišlo do sklepa Olimpijskega komiteja ZDA. Pravni svetovalec predsednika Carterja, Cutler, naj bi pritisnil na člane, da komite ne bo dobil obljubljenih 16 milijonov dolarjev, če ne sprejmejo bojkota. Komite naj bi se tako proti svoji volji moral odločiti za sklep. Komentarji so bili enotni: ne sme se dopustiti, da bi se politikanti vmešali v šport. Washington naj bi najprej ustvaril bajko o sovjetskem vdoru v Afganistan in zdaj na vso moč špekulira, kako bi čimbolj prizadel Sovjetsko zvezo, tudi s tem, da bi razbil igre. Kajti, ne more se sprijazniti s tem, da je bila Moskvi – prestolnici velike športne države – zaupana organizacija tega praznika.⁶

Sovjeti pa so izjavljali, da bodo potovali na zimske olimpijske igre v Lake Placid, saj je pet krogov simbol neporušene enotnosti in prijateljstva mladine vseh kontinentov. Odšli naj bi ne toliko zato, da bi pokazali visoko mojstrstvo, velike in rekordne dosežke, ampak da bi pokazali dobro voljo, prizadevanje za sodelovanje, vero v olimpijske ideale.⁷

Olimpijski komite Sovjetske zveze je v naslednjih dneh sporočal, da nadaljuje s pripravami in da nikakršne sile ne morejo spodkopati olimpijskega gibanja.⁸

Generalni sekretar Organizacije združenih narodov Kurt Waldheim se je zelo zavzel za zmanjšanje napetosti in podprl igre v Moskvi.⁹ Pravtako je združenje državnih Olimpijskih komitejev – AKMO, po dvodnevem sestankovanju v Mexico Cityju, zahtevalo od Mednarodnega olimpijskega komiteja, naj prepreči poskuse organiziranja bojkota.¹⁰

Priča smo bili drugačni igri, novi rundi politike, ki sta jo velesili še enkrat sklenili zaigrati na račun ostalega sveta. Igrali sta se dvojni diktat: kdor pride v Moskvo je sovražnik "svobodnega sveta", kdor pa ne pride, je slabič, ki se vdaja pritisku imperializma. Šport je postal le simbol, majhen otok v morju napetosti in konfliktov, sovražnosti in nasilja.¹¹

Alternative ni

Ko je potekel Carterjev rok umika sovjetskih sil¹² iz Afganistana (20. februar 1980), se je ameriška vlada samodejno (kdo bi se oziral na športnike) odločila nepreklicno bojkotirati poletne igre v Moskvi.¹³

Na slovesnem sprejemu po končanih zimskih olimpijskih igrah v Lake Placidu za 150 ameriških olimpijcev v Beli hiši je nauspešnejši športnik iger, hitrostni drsalec Eric Heiden,¹⁴ predsedniku Carterju izročil podpisano peticijo športnikov proti bojkotu.¹⁵ Carter, gotovo pod močnim vtisom, zahteve nacionalnih herojev najbrž ni mogel kar ignorantsko vreči preko ramena. Po hollywoodsko spretno, kot to znajo le ameriški prvi možje, se je delikatni situaciji izog-

⁹ Dnevnik, 30. 1. 1980, str. 3.

¹⁰ Dnevnik, 7. 2. 1980, str. 14.

¹¹ Delo, 9. 2. 1980, Sobotna priloga.

¹² Brežnjev je umik iz Afganistana pogojeval z ameriškim nevmešavanjem v zadeve. (Delo, 23. 2. 1980, str. 1).

¹³ Delo, 21. 2. 1980, str. 1.

¹⁴ Novinarji so izbrskali, da predniki petkrat zlatega Erica izvirajo iz Ljubnega ob Savinji. Njegova prababica Vezočnikova in praded Kumeršek sta se l. 1905 preselila v Ameriko. Babica Olga Thompson, ki je bila ena najbolj unetih navijačic na tribunah stadiona za hitrostno drsanje, je ohranila stike s sorodniki. V pismu (Olga govori slovensko, pravzaprav staro ljubensko narečje, pisma pa piše raje v angleščini in doda kasneje pozdrave v slovenščini; Delo, 19. 2. 1980, str. 11.) sestričnima Pepci Cerar in Tončki Juvan je zapisala, da je Ericova velika želja udeležiti se zimskih iger v Sarajevu in tako obiskati takratno domovino. Pri želji pa je tudi ostalo. Eric, ki je dosegel v drsanju vse, je le-tega opustil in se posvetil kolesarstvu. (Olimpijske steze).

¹⁵ Delo, 27. 2. 1980, str. 1.

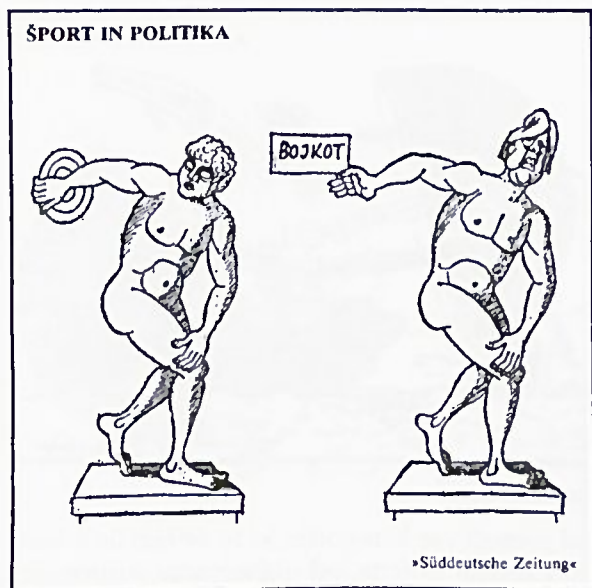
⁴ Delo, 23. 1. 1980, str. 3.

⁵ Delo, 28. 1. 1980, Delo šport.

⁶ Delo, 31. 1. 1980, str. 3.

⁷ Prav tam.

⁸ Delo, 2. 2. 1980, str. 9.

Delo, 24. januar 1980

nil in se kmalu zatem, sicer zelo kratek čas, začel zanimati za neko novo idejo.

Grški premier Karamalis je hotel poiskati nekakšno rešitev v stilu: "Kjer se prepirata dva, tretji dobiček ima". Oprijel se je zamisli, da bi se igre poslej odvijale v Olimpiji. Tako bi bil olimpijski ideal rešen svetovnih, političnih in ideoloških nesporazumov.¹⁶ Carter je idejo podprl v govoru na večerji (nekega) ameriško-grškega združenja v nekem washingtonskem hotelu.¹⁷ A to je bilo tudi vse. Sledil je razplet igre.

Mednarodni olimpijski komite, ki je v Lake Placidu tako kot na vsakih igrah vneto zasedal, je soglasno sprejel predlog, da bodo igre poleti v Moskvi.¹⁸ V Moskvi so zavrnjeno Carterjevo resolucijo pozdravili.¹⁹ Športniki ZDA in zahodnih držav²⁰ so se še enkrat obrisali pod nosom. Vzhodni blok (z izjemo Romunije) je vrnil olimpijski udarec kasneje, 1984 v Los Angelesu. Poli-

¹⁶ Delo, 9. 2. 1980, str. 4.

¹⁷ Delo, 27. 2. 1980, str. 1.

¹⁸ Delo, 14. 2. 1980, str. 1. Vseh 73 članic je sklep podprlo.

¹⁹ Dnevnik, 13. 2. 1980.

²⁰ V ZR Nemčiji so se razvnele ostre politične razprave glede udeležbe v Moskvi. Vlada in opozicija sta Carterjev predlog o bojkotu podprli in športnim organizacijam neprikrito zagrozili z zmanjšanjem denarne podpore. Predsednik Olimpijskega komiteja se je zavzemal za udeležbo. Kljub protestu športnikov pa je nacionalni komite sklenil, da se tger ne udeležijo. Udeležbo v Moskvi je odpovedalo 30 držav, 33 pa jih ni odgovorilo na povabilo. – Kronika 100 let olimpijskih tger: 1896-1996, Založba Mladinska knjiga, Ljubljana, 1996, str. 12, 13. (Dalje: Kronika 100 let olimpijskih tger).

Delo, 31. januar 1980

tika je še vedno zmagovala. Kratko pa je vselej potegnil, tako kot vedno, zadnji v verigi – šport in športniki ter športnice.

Kriza z imenom Olimpizem

Olimpizem je postal nemočen, idealiziran duh. Kriza organizacije Mednarodnega olimpijskega komiteja je bila do tedaj že dolgo jasna in luknje v njegovem institucionalnem mednarodnem okviru so vse bolj zevale.

Mednarodni olimpijski komite se je že v sedemdesetih pokazal kot oligarhična samostojna organizacija z vseobsežnimi svetovnimi monopolističnimi tendencami, kateri manjka demokratičnih struktur, legitimnosti in kontrole od spodaj. Od dekolonizacije Afrike in Azije in od začetka rasti neevropskih športnih gibanj je športna scena začela zoreti drugače in olimpijske strukture so začele kazati na ogromno nacionalno in kulturno neenakost. Olimpizem je postal pomemben faktor ekspanzije Zahoda v kulturo tretjega sveta (na račun njihove prvobitne podobe).²¹

Strukturni problem dominacije Zahoda pa se je še bolj poglobljajal zaradi prevlade kapitalističnega in komercialnega mišljenja v gibanju in večanja odvisnosti od interesov multinacionalk v tej elitistični organizaciji.

²¹ H. Eichberg, *Body cultures. Essays on sport, space and identity*, Routledge, London and New York, 1998.

Delo, 9. februar 1980

Vse od tedaj pa do danes se vprašanje preoblikovanja Mednarodnega olimpijskega komiteja neprestano prelaga. Tako in drugače.

Podporo jugoslovanski ideji organiziranja zimskih olimpijskih iger v Sarajevu, leta 1984, ki se je ob dejstvu abstinence vsakršne sodobne zimskošportne osnove²², v začetku sklicevala na neokrnjeno naravo, lahko razlagamo tudi kot kratkoročni poskus rešitve tega vprašanja. V neprestani igri bojkotov med blokoma hladne vojne, so bile igre svojevrstna zahvala jugoslovanskemu vodenju neuvrščene politike. Jugoslavija je bila edina od "bandunških" držav zmožna zahtevne organizacije in olimpizem je to dobrovoljno izkoristil. Na igrah, ki so pomenile enega zadnjih romantičnih labodjih spevov bratstva in enotnosti narodov Jugoslavije, je bilo daleč preseženo število²³ držav udeleženk.

Konec hladne vojne je dejansko pomenil konec izsiljevanj z bojkoti, a rešitev ogroženega olimpijskega internacionalizma so izvedli z drugačno terapijo (zahodno – kapitalistično, ki je "vojno" dobila): reanimacijo Olimpije s terapijo komercializacije. Edino denar je v športu zmo-

gel preseči vse kategorije, ki so se razvile v toku burkaškega stoletja, od oblikovanja sorbonskega olimpijskega gibanja.

Žrtve morajo biti. Prva žrtev (in nikoli več ne bo tako, kot je bilo) je bilo pravilo 26 – o pripustitvi izključno amaterskih športnikov na olimpijske igre. Odmik od Coubertinovih načel je nakazal in izvedel prav tri dni pred Moskvo izvoljeni predsednik Mednarodnega olimpijskega komiteja Juan Antonio Samaranch. Edino s komercializacijo in profesionalizmom je po njegovem olimpijsko gibanje pripravljeno na sodobne zahteve. Ob poletnih igrah v Los Angelesu 1984, se je pokazalo, da iger brez popolnega privatnega financiranja (rigoroznega vstopa sponzorjev in prodaj pravic za TV prenose) sploh ni mogoče izvesti. Proces popolnoma privatno financiranih iger je posledično prinesel tudi številčno vključitev novih športov in podrejanje športnih bojev atraktivnim terminom v olimpijskem programu.²⁴

Sodobnemu olimpijcu je važno sodelovati, a pomembneje je uresničiti največji sen in zmagati, postati olimpijček. Le olimpijčki so še zanimivi sponzorju, ti pa za pot do zmage ne izbirajo več sredstev...

A vrnimo se k naši zgodbi "čez lužo".

Lake Placid in znova očitki

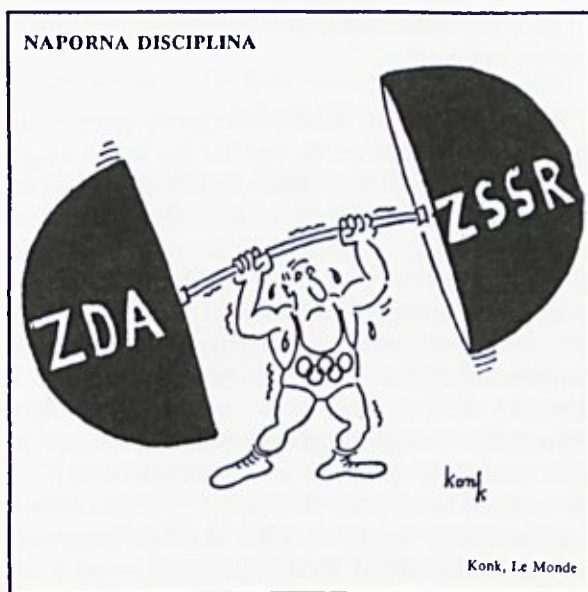
Generalna ocena novinarjev, ki so na igrah bili, je bila, da so te bile slabše organizirane. Američani se niso potrudili.²⁵ Najslabše so bili ure-

²² Ključno vlogo so v Sarajevu in planinah naokoli odigrali Slovenci, ki so edini imeli prepotrebne izkušnje pri pripravi pomembnih mednarodnih tekmovanj. Tako "ratraki" kot tudi strokovnjaki so vsaj malce pripomogli tudi k "olimpijski afirmaciji" slovenskega jezika, ki je svoj trenutek slave doseglo s Križajevu (sicer malce jecljavo) olimpijsko prisego na otvoritvi iger. Kar zadeva povezovalno šport-politika, pa povejmo, da se je ta še enkrat pokazala z izstrelitvijo predsednika komiteja olimpijskih iger Branka Mikulića med zvezde jugoslovanske vrhovne politike.

²³ V Sarajevu se je (potem ko je Mednarodni olimpijski komitej prvič sprejel stroške za enega tekmovalca) iger udeležilo 49 držav, v Lake Placidu jih je bilo 37. (Kronika 100 let olimpijskih iger, str. 159).

²⁴ Kronika 100 let olimpijskih iger, str. 12, 13.

²⁵ Olimpijske steze, str. 172.

Delo, 20. februar 1980

jeni prevozi. Novinarji so se pritoževali in organizator se je velikokrat iz velikih težav rešil s spretno improvizacijo. Pritožb s strani sovjetskih udeležencev je bilo posebej veliko. Koliko namernih napak so jim povzročili organizatorji in koliko teh je moč razložiti v kontekstu celotne šepave organizacije, je težko oceniti. Gotovo se posebej zanje niso pretegnili, šla pa je šepava izvedba iger na njihov mlin.

V Moskvi so tako zamerili Američanom, ker so na newyorškem letališču pustili čakati sovjetsko letalo polni dve uri, nakar je moralo odleteti v Washington. Športniki so morali tako v avtobusu odsedeti dvakrat daljšo pot. Po centralni TV mreži so poročali o neprimerni namestitvi športnikov in zelo poudarjali bodoče jetniško poslanstvo olimpijske vasi.²⁶ Tekača Zinjatina in Ročeva naj ne bi obvestili o podelitvi medalj in ju tam ni bilo.²⁷ Sovjetski smučarji so imeli veliko težav pri nastanitvi, posebej pa naj bi jih opozarjali, da vsakokrat na smučišču pokažejo smučarsko vozovnico, medtem ko smučarjev iz Jugoslavije²⁸ po vozovnicah nihče ni spraševal.²⁹

²⁶ Dnevnik, 14. 2. 1980, str. 15. Za Dnevnik sta iz Lake Placida poročala Jože Pogačnik in Tone Vogrinc.

²⁷ Dnevnik, 16. 2. 1980, str. 14.

²⁸ Jugoslovanski alpski smučarski tzkupiček bo ostal v zgodovini vedno zaznamovan z osmoljenim Križajem. V veleslalomu je za samo 2 stotinki zaostal za olimpijskim bronom. V slalomu pa je kot najožji favorit celo za zmago v prvem teku (morda tudi v sumljivih okoliščinah) spregledal 36. vrata, zavil v levo, vrata pa pustil na desni in bil tik pred drugim nastopom, potem ko je moral v prvem še enkrat kot 19. brž nastopiti, diskvalificiran.

²⁹ Dnevnik, 11. 2. 1980, str. 4.

V dvorano, na led, k spopadu v čeladah, mož na moža

V času blokovskega ravnotežja sta sili merili moči na različnih področjih, največkrat na tujih tleh, pa tudi v vesolju. Iz oči v oči pa le poredko. Velikokrat čisto na robu spopada je prevladal razum nad možnostjo katastrofalnih posledic. Boj se je tako insceniral na nižji nivo, prirejena bojišča, na atletske stadione, v parketirane dvorane, na travnate površine, v modre bazene. Množični boj so tako zamenjale ekipe specializiranih insektov, izbranih državljanov. Boj je tako postal prestižni fenomen, v katerem se je vsakdo rad poistovetil z izbrano vrsto, odeto v bojne barve dresa. Zmage so bučno proslavljali, ob porazu prizadeto žalovali. Ob prihodu domov jih je pričakal "slavolok", po "krivičnem" porazu pa so se kmalu užaljeni vrnili med svoje uteži in teke in z jekleno voljo čakali na revanšo.

Veliko pričakovanje je bilo tako namenjeno tudi hokejskemu dvoboju v finalni skupini obračunov med domačimi ZDA in Sovjetsko zvezo. Simbolni spopad supersil so tesno, 4:3, potem ko so vseskozi vodili Sovjeti (1:0, 2:0, 3:2), dobile ZDA.

V zadnjem dvoboju so amaterski ameriški študenti za potrditev olimpijskega zlata³⁰ le še premagali Fince, 4:2. To je bila velika senzacija iger, saj so sovjetski hokejisti tik pred začetkom iger nadigrali ameriško reprezentanco v newyorškem Madison Square Gardnu kar z 11:3.³¹

Na začetku turnirja je kazalo vse drugače. ZDA so pred igrami sicer obljubile zlato, a so že v prvi tekmi modre skupine razočarale občinstvo. Pičle štiri sekunde³² pred koncem so proti Švedom komaj uspele izenačiti.³³ Sovjeti so s 67 streli na gol pohodili Japonce, 16:0. Že v naslednjem kolu pa so Američani navdušili z zmago (7:3) proti favorizirani reprezentanci ČSSR,³⁴ ki se je je sovjetski trener Tihonov najbolj bal.³⁵

³⁰ Edino zlato so ZDA osvojile na domačih zimskih olimpijskih igrah v Squaw Valleyu, leta 1960. (Delo 23. 2. 1980).

³¹ Olimpijske steze, str. 174. Dnevnik, 13. 2. 1980, str. 16, poroča o izidu 10:3.

³² Dnevnik, 13. 2. 1980, str. 16, poroča, da je do konca manjkalo še 27 sekund.

³³ Delo, 14. 2. 1980, str. 10.

³⁴ Delo, 16. 2. 1980, str. 7.

³⁵ Delo, 22. 2. 1980, str. 11. Njihove tekme je posnel na videotrak.

V predzadnjem kolu, pred uvrstitvijo najboljših štirih reprezentanc v finalno skupino, so se sovjetski hokejisti mojstrsko izvlekli proti Fincem. Pet minut pred koncem jim je kazalo slabo, rezultat 1:2 pa so do konca preobrnil v 4:2. Kazalo je, da grenkobe poraza Sovjeti spet ne bodo občutili in niso je že od Grenobla 1968. Tam jih je zadnjič ugnala ČSSR (4:5), poslej pa so redno dobili vse olimpijske turnirje.³⁶

Boj in srčnost domačih fantov je ob bučnem navijanju 8000³⁷ gledalcev zmagala nad tehnično zrelostjo rdečih. Daily Olympic Digest je mastno napisal ob sliki čez celo stran: U.S. ICERS TRIUMPH.³⁸ Znano je, da od vseh zimskih športov prav hokej v ZDA največ pomeni. Carter ni odlašal, trenerju Brooks in vsem igralcem je takoj čestital k zmagi nad SZ.³⁹ Zmaga hokejistov je povsem zasenčila najsijajnejšo bilanco zimskih olimpijskih iger, pet zlatih medalj Erica Heidena⁴⁰ v hitrostnem drsanju. V Lake Placidu je na tisoče navijačev v praznovanju prebedelo noč. V Moskvi so sprejem hokejistov odpovedali.

Politično v športnem vseeno spuhti

In vendar, četudi je bil sprejem sovjetske delegacije ob otvoritvi bolj zadržan, je nastop drsalnega para Rodnina in Zajcev vseeno izzval glasne ovacije publike.⁴¹ Iz avditorija se je oglasil le osamljen klic: "Pojdite domov!", drugi gledalci pa so glasno negodovali zaradi takega ravnanja.⁴²

Tudi o odločilni tekmi hokejskega turnirja so novinarji poročali kot o korektni. Tekma je bila ocenjena kot "fair", kljub konfliktom, ki so sicer v hokeju običajni. Sovjetsko ekipo so gledalci sprejeli korektno, navijali so za svoje, od tretjine do tretjine bolj zavzeto. Razporeženje na tribinah je bilo razposajeno, gledalci so si med odmori s tribune na tribuno metali frizbije. V vse prej kot napetem vzdušju je med ogrevanjem predmet spretno ujel tudi eden izmed sodnikov

in ga v istem zamahu vrnil na tribuno ter požel bučen aplavz.⁴³

Politične igre so lahko kvečjemu preprečile športno merjenje moči, vendar ko je do njega prišlo, so tu ostali športniki sami. Podvržene pritiskom v veliki želji po dokazovanju je najboljše še bolj podžgala volja za dosežkom in tako le še pripomogla k borbenejši in kvalitetnejši igri. Seveda jim je prestižna zmaga nad "ideološkim sovragom" pomenila več kot druge (pravzaprav je pomenila ljudem vsakršnega poslanstva iz ozadja veliko več), vendar so jo razumeli le v športnem duhu. V direktnem spopadu sta se nasprotnika dodobra spoznala in naposled ugotovila, da tekmeč le ni tako drugačen, grd in zloben, kot mu ga je vselej vcepljal skrbno usmerjen propagandni ustroj. Enako mu je smrdelo iz ust in enako se je prepoten v znoju prerival in še bolj vneto tolkel po paku le v eni viziji, za zmago svoje ekipe.

Podobo hokejista bi lahko v skrajnosti približali bolj tragični vlogi zmanipulirano vodenega vojaka, ki se je znašel na krvavi fronti prve vojne. Ko mu je končno uspelo poslanstvo – ubiti nasprotnika –, mu je iz kateregakoli razloga začel brskati po žepih. Pri njem je našel edino cigareto, osebni dokument, sliko domačih, pismo dekleta... Končno je s pomočjo tega in še česa drugega, skritega za prekletu uniformo, ugotovil, da je nasprotnik enako zaslepljen našel svoje mesto v obrambi neke skupnosti, le v njemu nasprotnem jarku.

Vsi boji v simbolih, pod katerimi se znajde kardakoli človek, uniforma ali pa dres z grbom, so tudi dokaz človeku prirojene tekmovalnosti. Ta je v minulem stoletju prevečkrat izzvenela tragično. Vendar pa človek lahko tekmovalnost preusmerja tudi v "taprave" kurze, ki mu pomagajo preseči vsakršne, po človeku umetno ustvarjene meje.

Politični sistem je uvidel v športu še en teren za izkazovanje moči. Upanje za bolj čisti šport ostaja, le športniki ne bi smeli nikoli več nasesti na čeri politikanstva, ki je v njih uvidelo še eno orožje. Njihov način življenja je že tak, da se ji ne marajo in ne morejo posvečati. To, da se požvižgajo na politiko je že prav, le svoje usode se morajo bolj zavedati.

³⁶ Delo, 20. 2. 1980, str. 11.

³⁷ Delo, 25. 2. 1980, str. 11.

³⁸ Prav tam.

³⁹ Prav tam.

⁴⁰ 21-letni študent medicine iz Milwaukeeja je presegel tedanji rekord Skobilkove, štiri zlate medalje. (Olimpijske steze).

⁴¹ Kronika 100 let olimpijskih iger, str. 149.

⁴² Dnevnik, 21. 1. 1980, str. 15.

⁴³ Delo, 25. 2. 1980.

Zusammenfassung

Die olympische Bewegung zu Beginn des Jahres 1980

Von boykottierten Spielen zum direkten Konflikt zwischen den Supermächten

Die olympische Bewegung war zu Beginn der achtziger Jahre in großen Schwierigkeiten. Das Internationale Olympische Komitee mußte sich den großen Herausforderungen der Zeit stellen und entschieden auftreten, wenn es die Olympischen Spiele als wichtigstes Sportereignis der Welt bewahren wollte. Sehr bedeutend war der Beginn der Professionalisierung und Kommerzialisierung der olympischen Bewegung, die zu jener kritischen Zeit erfolglos mit einer weiteren Herausforderung zu kämpfen hatte - dem Boykott.

Eine sehr turbulente Zeit war der Jahresbeginn 1980 als Beispiel des "olympischen Kalten Krieges". Damals fand zwischen den beiden Weltmächten Sowjetunion und USA ein Kampf auf zwei Fronten statt.

Der erste, politische Kampf war das amerikanische Beharren auf dem Boykott der Sommerspiele in Moskau wegen der sowjetischen Intervention in Afghanistan. Der Boykottaufruf wurde - zum Schaden des Sports - auch befolgt. Carters Aufruf, den die Sowjets lautstark als Zerstörung der ewigen friedensstiftenden olympischen Idee bezeichneten, wurde von der Mehrheit der kapitalistischen Staaten des Westens durchge-

führt. Die olympische Idee war in großem Maße bedroht. Bei Abwesenheit direkter militärischer Zusammenstöße verlagerten sich die Rivalität auch in den Sport. Das politische System erblickte im Sport einen weiteren Bereich zur Demonstration von Macht. Zusammen mit dem vier Jahre später ausgeübten Boykott des Ostblocks bei den Olympischen Spielen in Los Angeles bedeutete dies einen der Höhepunkte der späten Phase des Kalten Krieges.

Der zweite Schauplatz der Kämpfe war die Sportarena bei den Olympischen Winterspielen in Lake Placid. Die größte Aufmerksamkeit erregte der Hockeyzweikampf um die Goldmedaille zwischen der Sowjetunion und den Vereinigten Staaten. Einige wollten den sportlichen Wettkampf zu einer allgemeinen Abrechnung zwischen Ost und West ausnützen, doch fielen die Sportler sowie die Mehrheit der Zuschauer nicht auf die politischen Intrigen herein.

Die politischen Spiele konnten zwar ein sportliches Wettmessen der Kräfte zum Teil verhindern. Als es aber zum sportlichen Kampf kam, bekam der Sportsgeist doch seine Chance.

Dennoch waren die politischen Intrigen nicht selten ein Hindernis auf dem Weg der Sportler. Leider mußten Sportler des öfteren auch zu Hause bleiben. Ihr Schicksal war - und wird - immer mit Abhängigkeiten verbunden sein, sei es die damalige Abhängigkeit von staatlichen Institutionen, sei es die heutige Abhängigkeit von Sponsoren.